



zondag 27 september 2020

Vorbereid door: Anita van Dijk, Einar Sies, Joke Vermeulen

Mededelingen en Welkom

Beluisteren: Vrede voor jou (VL944)

Inleiding

Toen wij als Amnestygroepje bij elkaar kwamen om de jaarlijkse viering ter gelegenheid van de Vredesweek voor te bereiden, kwam Anita binnen met een verhaal dat ze graag kwijt wilde. Een verhaal over schilders, Roemeense schilders, die haar huis kwamen schilderen. En de omstandigheden waaronder deze mannen werkten. Hoe ongemakkelijk ze zich daarbij soms voelde. En de vraag: is dit nu eerlijk? Jullie horen haar verhaal zo meteen.

Zo kwamen wij te spreken over onrecht, uitbuiting, overal ter wereld. En besloten wij deze viering het thema mee te geven, zoals op de liturgie te lezen is: Geen Vrede zonder Recht.

Beluisteren: Goed is dat je niet doet wat slecht is (VL8)

De schilders

Een stapel steigers in de kleine voortuin ontsieren het frisse schilderwerk van ons huis.

Maandag wordt alles opgehaald en kunnen we goed zien hoe ons huis een nieuwe jas heeft gekregen.

Om zeven uur 's morgens begonnen ze al, de drie mannen, met afbranden, schuren en grondverven. Gedisciplineerd keihard werken, tot zeven uur 's avonds. Er werd voor dit schildersbedrijf gekozen, omdat ze mooi werk leverden, niet om de prijs.

Mijn opmerking, dat ik vond dat ze veel te lange dagen maakten, deden ze af als....we moeten door...de klus moet op tijd klaar.

Mijn hoofd stroomt vol met gedachten...dit lijkt op slaven-arbeid. Hoe komen deze mannen thuis? Ik besloot elke avond een warme hap voor ze te maken, (waar ze de eerste dag voor bedankten) als tegemoetkoming voor hun harde werken.

Ze komen uit Roemenië, deze mannen.

Het is namelijk goed geld verdienen in Nederland.

Eén van hen gedraagt zich ernstig gereserveerd, zodat ik denk dat hij zich voortdurend ergert aan onze rijkdom. Ik ervaar de ongelijkheid.

Ik ga me steeds meer schuldig voelen, ik probeer die man te ontdooien door vriendelijk en gastvrij te zijn. Met huisgenoten praat ik hierover.

Zolang Nederland als welvarende natie zichzelf beschermt, zal er geen vrede zijn.

Dat ik mij schuldig voel, is dus niet vreemd.

Op de laatste dag ontving ik een glimlach van de man waar eerder geen oogcontact mee mogelijk was.

De extra fooi voor de gedane arbeid heb ik in een enveloppe aan de helpers gegeven, niet aan de baas!

Anita

Beluisteren: Deze woorden (VL 516)

Lezing: [Matteüs 20: 1-16](#)

Beluisteren: Hore mijn oor (Als daar muziek voor is 49)

Eersten en laatsten (1): 7 uur 's ochtends

Mensen overal op de wereld. Ze lijken in sommige opzichten op elkaar. Maar de omstandigheden waaronder ze leven zijn heel verschillend. We bekijken een dag uit het leven van vijf van hen. Een paar van hen kennen jullie al.

Israël - Het is zeven uur in de ochtend als Mosje met nog 20 anderen staat te wachten op werk op het marktpleintje van een dorp ergens in Israël.

Ze staan er nog maar net als Boaz aankomt, de eigenaar van de grootste wijngaard in de buurt.

Hij heeft werk voor vijf mannen in zijn wijngaard. Ze krijgen het gebruikelijke dagloon, een denarie. Je kan er bijna een kilo tarwe voor kopen, of meer dan twee kilo gerst.

Mosje behoort niet tot de gelukkigen. Hij moet maar wachten tot er ook werk voor hem is. En als er niemand werk voor hem heeft heeft hij letterlijk voor niets gewacht. Zo gaat het elke dag voor dagloners.

Middellandse zee, zeven uur - De zon komt net op boven de zee. Noah zit met nog zeventig anderen in een rubberboot. Ze zijn 's nachts vertrokken uit Bengazi, dan is er minder kans dat ze door de kustwacht worden opgepakt.

Eigenlijk is het allemaal vlot gegaan. Nog maar vijf maanden geleden is hij vertrokken uit Eritrea, kort na de arrestatie van zijn vader. Wat er in die vijf maanden is gebeurd? Daarover praat hij liever niet. Maar telkens als hij zijn ogen sluit trekt dat allemaal als in een film aan hem voorbij.

Hij hoopt in Europa een nieuw bestaan op te kunnen bouwen, vrij van de wrede onderdrukking in Eritrea. En misschien kan dan de rest van zijn familie ook overkomen – zo God het wil.

Vannacht was de zee rustig, maar nu de dag aanbreekt gaat het steeds harder waaien. De mensen in de boot zijn bang. Nog een paar uur varen en dan zijn ze veilig – zo God het wil.

Delft - Einar wordt om zeven uur wakker, maar draait zich nog even om. Hij is gepensioneerd en kan nog lekker blijven liggen. Dan eerst het radionieuwsbulletin van half acht beluisteren en rond acht uur opstaan en ontbijten. Daarna is hij van plan boodschappen te gaan doen om na de koffie te gaan beginnen aan een verhaaltje voor de Ekklesia.

Den Haag - Het is net zeven uur als Andrei en zijn maten bij Anita de steiger opklimmen.

Ze hebben al een hele reis achter de rug. Voor zessen zijn ze vertrokken uit Etten-Leur. Daar zit het bedrijf waar ze werken. Zelf komen ze uit Roemenië. Ze wonen tijdelijk met nog 5 mensen in een leegstaand vakantiehuisje bij Etten-Leur.

Tirupur, India - Het is zeven uur als Nandita van huis gaat. Het is bijna een uur lopen naar het naaiatelier waar ze werkt en daar beginnen ze om 8 uur.

Tot voor kort moest ze daar T-shirts inpakken, maar sinds haar 11e verjaardag werkt ze achter de naaimachine. En dat betekent dat ze om 8 uur precies aan het naaien moet zijn, geen minuut later.

De dag is begonnen voor vijf mensen – op vijf plaatsen op de wereld. Wat zal die dag hun brengen?

Beluisteren: Herschep ons hart (VL 693)

Eersten en laatsten (2): 7 uur 's avonds

Tirupur - Om zeven uur 's avonds is Nandita nog ingespannen bezig met het naaien van T-shirts.

Het is bloedheet in de betonnen ruimte zonder ramen waar ze met nog zestig kinderen werkt. De jongsten zijn 8, de oudsten 15 jaar. De ouderen zitten achter de naaimachines, de jongeren pakken de T-shirts in of halen losse draadjes weg.

Het is doodstil, want praten is verboden. Je hoort alleen het geluid van de naaimachines.

De werktijden zijn van 8 tot 1 en van 2 tot 9 uur. Nandita moet dus nog 2 uur werken. Als ze vanavond om 10 uur thuis komt gaat ze meteen naar bed, want morgenochtend moet ze om 7 uur weer naar haar werk. Naar school kan ze niet, want dan moet ze stoppen met werken en haar ouders hebben het geld dat ze verdient hard nodig. Ze heeft vandaag 92 rupees verdiend, iets meer dan een Euro¹.

1 Ontleend aan '[Zonder liefde valt best te leven](#)' van Anil Ramdas. (laatste blad met tekst)

Den Haag - Om zeven uur 's avonds klimmen Andrei en zijn maten moe de steiger af. Ze hebben hard doorgewerkt, met nauwelijks tijd voor koffie en een boterham. Want hoe meer uren ze maken, hoe meer ze verdienen.

Hun baas werkt legaal, zodat ze waarschijnlijk het wettelijke minimum loon verdienen, netto ruim €100 inclusief de toeslag voor 3 uur overwerk.

Sommige Nederlanders vinden dat niet veel, maar voor Roemeense begrippen is het heel veel. Ze moeten er natuurlijk hun eten van betalen, de reiskosten en de huur van het vakantiehuisje – allemaal tegen Nederlandse prijzen -

maar ze kunnen er flink van sparen. Voor als ze teruggaan naar Roemenië.

Want in Roemenië zelf kun je geen droog brood verdienen.

Nog 3 weken in Nederland en dan kan Andrei een maand naar Roemenië, naar huis!

Delft - Om zeven uur heeft Einar net zijn avondeten op. Het stukje voor de Ekklesia is in concept af. Met het mooie weer heeft hij ook nog een eindje gefietst. Nu is het tijd om de krant te lezen.

Hij verdiende goed als leraar toen hij nog werkte en nu heeft hij naast de AOW een riant pensioen.

Raar eigenlijk, dat woord *verdienen*.

Het klinkt of je er recht op hebt.

En volgens het Nederlandse arbeidsrecht is dat ook zo.

Maar vergelijk dat eens met die ene Euro die Nandita 'verdient' voor 12 uur werk.

En zij zal nooit een pensioen krijgen.

Door haar slavenwerk en dat van haar vele lotgenoten hebben wij goedkope kleren. En dat geldt ook voor voedsel en allerlei spullen die

niet voor niets

– of beter gezegd bijna voor niets –

uit verre landen komen.

Middellandse zee - Noah heeft het niet gered.

Het waaide steeds harder, de golven werden hoger en hoger. Toen viel de motor van de rubberboot uit en kort daarop is de boot omgeslagen. Enkelen van de opvarenden zijn opgepikt door een vissersboot in de buurt, maar voor Noah was het te laat. Hij is verdronken.

Gemiddeld halen 19 van de 20 bootvluchtelingen de overkant, een haalt het niet.

Ik vraag me wel eens af wiens lot betreurenswaardiger is.

Israël - Het was geen goede dag voor Mosje. Boaz kwam nog verschillende keren arbeiders halen, maar steeds was hij niet bij degenen die gekozen werden. Frustrerend was dat. Niet alleen verdienen je niets als je daar de hele dag maar staat te wachten, je gaat ook steeds meer aan jezelf twijfelen. Zijn al die anderen dan beter dan ik, dat ik niet uitgekozen wordt?

Om zes uur stond hij daar nog steeds, met drie anderen.

Toen kwam Boaz ook hen halen, voor een uurtje maar, want in het donker kan je niet meer in de wijngaard werken.

Nu is het zeven uur. Daar komt Boaz aanwandelen om uit te betalen.

Beluisteren: Lied tegen de derde wereldoorlog (VL872)

Geen vrede zonder recht

Een dag uit het leven van zomaar 5 mensen, van overal op de wereld, mensen die model staan voor ontelbare lotgenoten. Sommigen hebben het goed, velen hebben het zwaar, hebben eigenlijk geen leven.

Wat is vrede? Is vrede alleen maar het ontbreken van oorlog?

'Er is geen vrede zonder recht', zei Frans tegen Anita.

Er kan geen duurzame vrede zijn zonder rechtvaardigheid,

geen vrede zolang de rijkdom van de aarde zo oneerlijk verdeeld is als nu,

zolang mensen andere mensen als minderwaardig beschouwen,

zolang mensen als slaven worden behandeld,

zolang mensen mensen uitbuiten en naar het leven staan,

zolang mensen moeten vechten voor hun bestaan, en voor hun recht,

en zolang heersers wapens gebruiken om hun macht uit te breiden of te behouden.

Vrede en recht, recht en vrede – ze bestaan niet los van elkaar.

Maar wat is recht, wat is rechtvaardigheid? Weten we wel wat rechtvaardig is?

In de bijbel staan er tal van verhalen over. Het verhaal uit Matteus 20 is er een van:

De afrekening - Het is 7 uur en Boaz – zo heb ik hem maar genoemd - komt de werkers in de wijngaard uitbetalen. Hij begint met Mosje en zijn maten, degenen die het laatste aan het werk zijn gegaan.

Hij betaalt hen een denarie. Dat is het gebruikelijke loon voor een hele dag werken.

En zij hebben maar een uur gewerkt.

De mannen stamelen 'dank u' en weten niet hoe snel ze weg moeten lopen, bang dat Boaz zich bedenkt.

Dan komen de mensen die in de middag zijn aangenomen. Vol verwachting kijken ze Boaz aan. Als 1 uur werk al een denarie oplevert, wat zullen zij die 4 uur of 6 uur hebben gewerkt dan wel krijgen? Zij krijgen één denarie.

En ook de mensen die die dag 9 uur of zelfs 12 uur hebben gewerkt krijgen één denarie, niets meer.

Er klinkt gemor uit de groep. Een zegt 'Wij hebben 12 uur gewerkt en die anderen maar 1 of 4 of 6 uur; en zij krijgen even veel als wij! Is dat rechtvaardig?

Boaz antwoordt de klagers dat het zijn recht is om zo te handelen. “Met de groep die de hele dag heeft gewerkt heb ik een prijs afgesproken en daar heb ik me aan gehouden”, zegt hij. “En dat ik de anderen een hoger uurloon betaal is mijn goed recht, ik mag met mijn geld doen wat ik wil en ik wil nu eenmaal die anderen hetzelfde bedrag betalen. Zet het kwaad bloed dat ik goed ben?”

Ik moet bekennen dat ik het verhaal als kind ook oneerlijk vond. Pas later begon ik in te zien dat het juist oneerlijk is als mensen die haast niet aan het werk kunnen komen ook bijna geen geld krijgen.

En dat het in de wereld nog veel oneerlijker is, dat de mensen die het hardst werken, de Nandita's zal ik maar zeggen, juist het minst verdienen. En dat bij ons daarom zoveel producten zo goedkoop zijn.

Wij denken er niet altijd aan, maar eigenlijk zijn ook wij de profiteurs van hen.

Toen Jezus dit verhaal vertelde voegde hij eraan toe:

“Zo zullen de laatsten de eersten zijn en de eersten de laatsten.”

Moge het zo zijn.

Beluisteren: Van grond en vuur (VL 910)

Voorbeden

Beluisteren: Niemand heeft u ooit gezien (VL 648)

Breken en delen

Beluisteren: Onze Vader in het verborgene (1) (VL 248)

Actie / Reactie

Beluisteren: Lied van Micha (VL 371)